T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/610
KARAR NO : 2021/703
KARAR TR : 27/12/2021

ÖZET: Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan davacının, din ve vicdan hürriyeti, ibadet özgürlüğü ve kişisel gelişim hakkının ihlal edildiği ileri sürülerek uğranılan zararın giderilmesi istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : Ş.Ö. adına vasisi H.Ö.
Davalı : Adalet Bakanlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı adına vasisi H.Ö., silahlı terör örgütüne üye olma suçundan Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan davacıya ailesi tarafından gönderilen Kur'an-ı Kerim'in, ceza evi idaresince ceza evi kütüphanesinde Kur'an-ı Kerim bulunduğu gerekçesiyle verilmediğini, kararın kaldırılması istemiyle davacının infaz hakimliğine yaptığı başvurunun, ceza evi idaresinin uygulamasında herhangi bir hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle Tekirdağ 1. İnfaz Hakimliğinin 13/09/2019 tarihli ve E.2019/1391, K.2019/1975 sayılı kararı ile reddedilmesi üzerine yapılan itirazın Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 13/11/2019 tarihli ve D.İş No.2019/2203 sayılı kararı ile kabul edilerek Tekirdağ 1. İnfaz Hakimliğinin bahsedilen kararının ortadan kaldırılmasına, Kur'an-ı Kerim'in davacıya verilmesine karar verildiğini,böylece davacının din ve vicdan hürriyeti, ibadet özgürlüğü ve kişisel gelişim hakkının idarenin keyfi uygulaması nedeniyle ihlal edildiğinin yargı kararı ile ortaya konulduğunu belirterek,uğradığı manevi zararın giderilmesi için 5.000 TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Ankara 13. İdare Mahkemesi 31/12/2020 tarihli ve E.2020/612, K.2020/2543 sayılı kararı**ile, davanın 5275 sayılı Kanun'un 70. maddesinde yer alan *dinî yaşamı bakımından zorunlu olan kitap bulundurma* hakkından mahrum bırakılma işleminden kaynaklandığını vebu işleme ilişkin şikayetleri4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesi uyarınca karara bağlamanın infaz hâkimliğinin görevinde olduğunu, bu konudaki şikâyete bakmakla görevli olan adli yargı yerinin aynı şikâyetten kaynaklanan manevi tazminat istemine de bakmaya görevli olduğunu belirterek, dava konusu uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

3. Davacı adına vasisi, bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Tekirdağ 2. İnfaz Hakimliği 06/05/2021 tarihli ve E.2021/908, K.2021/1441 sayılı kararı ile, tazminat talebinin4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun 4. maddesinde belirtilen görevler dışında kaldığı gerekçesiyle dilekçenin reddine karar vermiş, verilen karara davacı tarafından itiraz edilmiştir.

5. **Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi 06/07/2021 tarihli ve D.İş No.2021/1083 sayılı kararı**ile, dava dilekçesinde anlatılan idari işlem sebebiyle zarara uğranıldığı ileri sürülerek tazminat isteminde bulunulan davanın çözümünde idare mahkemesinin görevli olduğunu belirterek itirazın reddine kesin olarak karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un,*"Din ve vicdan özgürlüğü"* başlıklı 70. maddesi şöyledir:

> *" (1) Hükümlü, ceza infaz kurumunda, mensup bulunduğu dinin ibadetlerini, düzeni bozmayacak ve çalışmayı engellemeyecek biçimde serbestçe yerine getirebilir ve ibadette kullanılan eşyayı, dinî yaşamı bakımından zorunlu olan kitap ve eserleri temin ve bulunduğu yerlerde muhafaza edebilir.*
>
> *(2) Hükümlünün, mensup bulunduğu dinin görevlilerince ziyaret edilmesine ve onlarla iletişim kurmasına, kurum güvenliğini tehlikeye düşürmemek koşuluyla izin verilir."*

7. 29/03/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin*"Din ve vicdan özgürlüğü"* başlıklı 78. maddesi de aynı şekilde düzenlenmiştir.

8. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

> *"Bu Kanunun amacı, infaz hâkimliklerinin kuruluş, görev, çalışma esas ve usullerini*

düzenlemektir.

(Değişik ikinci fıkra:14/4/2020-7242/1 md.) Bu Kanun, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsar.

9. *"İnfaz Hâkimliklerinin Görevleri"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

" İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır:

1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

4. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek.

5. (Ek:14/4/2020-7242/4 md.) Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı yapılan şikâyetleri incelemek.

6. (Ek:14/4/2020-7242/4 md.) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mahsup, ceza zamanaşımı ve hükümlünün ölümü hâllerinde verilecek kararlar da dahil olmak üzere hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak ve işleri yapmak.

7. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Kanunlarda başka bir yargı merciine bırakılan konulara ilişkin hükümler saklıdır."

10. *"İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü"* başlıklı 5. maddesinde, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren on beş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabileceği hükmüne ve *"İnfaz Hâkimliğince Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar"* başlıklı 6. maddesinin üçüncü fıkrasında, *"İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir"* hükmüne ve son fıkrasında *"İtiraz, infaz hakimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz."* hükümlerine yer verilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 27/12/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, infaz hakimliğince verilen kararda görevli olduğu düşünülen yargı yeri belirtilmemiş ve dilekçenin reddine denilmiş ise de, itirazın reddine karar veren ağır ceza mahkemesince görevli yargı yerinin idari yargı yeri olduğu gerekçesiyle itiraz kabul edilmemiş olduğundan, idari ve adli yargı yerleri arasında 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve bu şekilde usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığının kabulü ile, Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulmasının, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağı düşünüldüğünden görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Dava, Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan davacının, din ve vicdan hürriyeti, ibadet özgürlüğü ve kişisel gelişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürerek uğradığı manevi zararın giderilmesi istemiyle açılmıştır.

14. Dosyanın incelenmesinden, dosya içinde bulunan bilgi ve belgelerden, davacının, ailesi tarafından gönderilen ancak ceza evi yönetimi tarafından kendisine verilmeyen Kur'an-ı Kerim'in kendisine verilmesi talebiyle infaz hakimliğine talepte bulunduğu, infaz hakimliğince talebinin reddedilmesi üzerine, Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 13/11/2019 tarihli ve D.İş No.2019/2203 sayılı kararı ile itirazının kabul edildiği ve Kur'an-ı Kerim'in kendisine verildiği, geçen bu süre içinde din ve vicdan hürriyeti, ibadet özgürlüğü ve kişisel gelişim hakkının ihlal edildiği ve bu durumun yargı kararı ile ortaya konulduğundan bahisle uğradığı zararın giderilmesini istediği anlaşılmıştır.

15. Olayda, davacı iddiasının, yukarıda hükümlerine yer verilen 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan *"... işlem ve şikâyetlere"* ilişkin olup,bu şikayetleri incelemenin ve karara bağlamanın İnfaz Hâkimliğinin görevinde olduğu düzenlemesine istinaden, bu konulardaki şikayetlere bakmakla adli yargı yerinin görevli olduğu belirlenmiş olup,aynı şikayetten kaynaklanan tazminat istemli davalara da adli yargı yerinde bakılacağı, ancak Mahkememizin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisi bulunmadığı gözetildiğinde, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

16. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 06/07/2021 tarihli ve D.İş No.2021/1083 sayılı kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 06/07/2021 tarihli ve D.İş No.2021/1083 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA,

27/12/2021 tarihinde, Üye Nilgün TAŞ'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Birol SONER	Nilgün TAŞ	Doğan AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Aydemir TUNÇ	Nurdane TOPUZ	Ahmet ARSLAN

KARŞI OY

Dosya kapsamına göre, davacının tazminat talebinin dayanağı tutukluluğu sırasında ceza infaz kurumunda ailesinin gönderdiği Kur'an-ı Kerim'in kendisine verilmemesine ilişkin idari işlem olup; yargısal nitelik taşımayan ve CMK'nın 141. maddesinde düzenlenen suçun soruşturması veya kovuşturması sırasında "hakim ve Cumhuriyet Savcılarının verdiği (telefon dinleme, mallara el koyma vb. gibi) kararlar ve işlemlere ilişkin" değildir. Bu haliyle, yargısal nitelik taşımayan, suçun kovuşturması ve soruşturması ile ilgili olmayan, ceza evindeki tutuklunun ailesinin gönderdiği Kur'an-ı Kerim'in kendisine verilmemesine ilişkin olan idari eylem ve işlem nedeniyle uyuşmazlığın çözümünde İYUK'nun 2/b maddesi uyarınca idari yargı görevli olup ağır ceza mahkemesinin de görevine girmediğini düşündüğümden sayın çoğunluğun kararına katılmıyorum. 27/12/2021

Üye

Nilgün TAŞ